

Motion till riksdagen 2020/21:146

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2019/20:140 2020 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla styrningen av de statligt ägda bolagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statliga bolags opinionsbildande arbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen ett mandat att på ett ansvarsfullt sätt minska och på sikt avveckla den del av Svenska Spel som verkar på den konkurrensutsatta marknaden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga bolag ska verka för att upprätthålla en sund konkurrens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Statens huvudsakliga uppgift är att ange de ramar och regler som ska gälla för näringslivet, inte att äga och driva bolag. Däremot finns i vissa fall skäl för staten att äga och driva verksamhet i bolagsform, t.ex. då det föreligger ett särskilt samhällsuppdrag. Staten är en stor ägare och kommer att vara det under överskådlig tid. Det ställer höga krav på tydliga principer och klok styrning. De statliga bolagen ska ha fokus på att skapa långsiktiga värden och vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare. I de fall där bolagen har ett samhällsuppdrag ska detta utföras väl.

Under 2020 har coronapandemin slagit till med full kraft mot Sverige och världen. Näringslivet har drabbats hårt. Många företag som har tappat stora delar sina intäkter står kvar med kostnader för löner, lokaler m.m. För att stötta näringslivet har riksdagen beslutat om flera stödpaket, som Moderaterna i huvudsak ställt sig bakom.

Men vissa stöd har haft uppenbara problem. Rabatten för hyreskostnader är ett sådant, där hyresvärdar kompenseras av staten om de sänker hyran för sina hyresgäster. Staten har inte föregått med gott exempel. Den 25 mars 2020 uttryckte finansmarknadsminister Per Bolund (MP) att staten ska vara ett föredöme och bevilja sina hyresgäster en hyresnedsättning. Så har dock inte varit fallet. Ett exempel är statliga Jernhusen som äger järnvägsnära fastigheter. Jernhusen möjliggjorde inte nedsättning av hyran förrän Moderaterna aktualiserade frågan i riksdagens näringsutskott. Detta sätter fingret på regeringens undermåliga styrning av de statliga bolagen. Mot bakgrund av detta anser Moderaterna att regeringen bör ges i uppdrag att, baserat på regeringens bristande styrning under coronapandemin, analysera styrningen av de statliga företagen och hur den kan utvecklas.

Statliga företag har liksom myndigheter kommit att ta en helt annan plats i samhällsdebatten än tidigare. Det självklara uppdraget att genomföra fattade beslut har kompletterats med att fler tar en plats för att påverka samhällsutvecklingen. Yttrande- och tryckfrihet är en självklarhet, även för statens myndigheter, tjänstepersoner och bolag. Däremot blir det djupt problematiskt om man agerar så som Systembolaget gjorde när de försökte påverka riksdagens ledamöter inför ett beslut om s.k. gårdsförsäljning av alkohol. Den typen av övertramp visar att regeringen behöver tydliggöra var gränserna går mellan yttrandefrihet och orimlig opinionsbildning. Detta bör ges regeringen till känna.

Statligt ägda bolag ska vara föredömen vad gäller ledning och styrning. Statliga bolag ska inte nyttja en dominerande ställning eller på annat sätt bidra till osund konkurrens mot andra aktörer. Det senaste året har bl.a. en granskning av Svevia väckt frågor om osund affärskultur och eventuellt utnyttjande av dominerande ställning. Detta visar hur viktigt det är att staten genom regeringen säkerställer att statliga bolag agerar föredömen så att olämpliga beteenden inte uppkommer. Regeringen bör ges i uppdrag att säkerställa att de statliga bolagen agerar så att en sund konkurrens upprätthålls.

Den svenska spelmarknaden har omreglerats. På marknaden finns nu flera olika aktörer jämte de verksamheter där statliga Svenska Spel även fortsatt har monopol. Den politiska huvuduppgiften är att ta ansvar för spelregleringen och övriga regulatoriska frågor samt ta ansvar för de spelverksamheter där staten har monopol. Däremot ser vi inga skäl för att staten långsiktigt ska äga de delar av Svenska Spel som verkar på den konkurrensutsatta spelmarknaden. Vi anser därför att riksdagen bör ge regeringen ett bemyndigande att minska och på sikt avveckla detta ägande. En eventuell försäljning bör ske ansvarsfullt och man bör säkra att det är till en rimlig prislapp, att man tar ansvar för verksamheten och dess medarbetare samt att betalningen används för att amortera på statsskulden. Detta bör ges regeringen till känna.

Lars Hjälmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

Helena Antoni (M)